

ЧЕРНИШ О. В.

к. е. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН
ПРОДУКЦІЇ АПК**

Проаналізовано зовнішньоторговельний обіг продукції агропромислового комплексу України. Досліджено, що проведений аналіз позитивно характеризує стан зовнішньоторговельного обігу продукції АПК протягом 2008–2012 рр. Визначено найактивніших партнерів України на світовому ринку аграрної продукції.

Ключові слова: глобалізація, експортно-імпорتنі операції, зовнішньоторговельні відносини, світовий ринок.

ЧЕРНЫШ О. В.

к. э. н., доцент

Житомирский национальный агроэкологический университет

**СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ВНЕШНЕТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ
ПРОДУКЦИИ АПК**

Проанализирован внешнеторговый оборот продукции агропромышленного комплекса Украины. Исследовано, что проведенный анализ положительно характеризует состояние внешнеторгового оборота продукции АПК на протяжении 2008–2012 гг. Рассмотрены активные партнеры Украины на мировом рынке аграрной продукции.

Ключевое слово: глобализация, экспортно-импортные операции, внешнеторговые отношения, мировой рынок.

CHERNYSH O. V.

candidate of economical sciences, associate professor

Zhytomyr National Agroecological University

MODERN TRENDS OF FOREIGN TRADE AGRICULTURAL RELATIONS

Analyzed foreign trade of agricultural products in Ukraine. Investigated that the analysis positively characterizes the state foreign trade of Agricultural Products for 2008 - 2012 years. Considered active partners of Ukraine in the world market of agricultural products. The author analyzed such macroeconomic problems of the country, as declines in gross national product, deficit of balance of payments and the state budget, significant reduction of the level of population's life, that separate Ukraine from the current global market.

Keywords: globalization, export-import transactions, foreign trade relations, global market.

olga20072001@meta.ua

Постановка проблеми. Нові тенденції в трансформуванні міжнародного економічного середовища на початку ХХІ століття, що характеризується глобалізацією, регіоналізацією та диверсифікацією інвестиційних, фінансових, товарних та інших ринків, зумовлюють необхідність вивчення цієї проблеми, спрямованої на вивчення багатовекторного прагматизму розвитку економіки України в цілому та окремих її галузей, починаючи від загального визначення його суті через виробництво і до більш конкретного та глибокого вивчення товарообігу, в тому числі через зміст зовнішньоекономічної діяльності.

Особливої актуальності в останні роки набула також проблема визначення перспективних напрямів розвитку зовнішньоторговельних відносин з метою зростання виробництва та експорту конкурентоспроможних видів аграрної продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі загальні питання теорії і практики розвитку зовнішньоторговельних відносин АПК досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В.Г. Андрійчук, Д. Белл, Б. Балласа, В.І. Бойко, Дж. Гелберт, А. Деніелс, Дж. Кейнс,

А.М. Кандиба, А.І. Кредісов, В.Д. Камаєв, В.Е. Коломойцев, В. Карден, А. Маршалл, В.П. Нестеренко, О.М. Онищенко, М. Пебро, Ю.М. Пахомов, Б.Й. Пасхавер, В.Т. Пятницький, П.Т. Саблук, С.І. Соколенко, Г.В.Черевко, К. Шмитгофф, О.М. Шпичак, В.В. Юрчишин, група вчених з Німецької консультативної групи при уряді України, та інші вчені-економісти.

Аналіз стану та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків АПК України свідчить про те, що деякі питання потребують вивчення, а саме: теоретичні, методологічні і практичні аспекти у позитивній динаміці новітніх процесів розвитку світового ринку та їх можливої перспективи.

Мета дослідження – дослідити експортно-імпортні операції продукції агропромислового комплексу України в умовах глобалізації світової економіки. Особливо важливим є виробництво конкурентоспроможної продукції для цивілізованого продажу на зовнішніх ринках з метою одержання товаровиробниками максимальних прибутків від їх реалізації.

Основні результати дослідження. Загалом зовнішньоекономічна діяльність в агропромисловому комплексі є засобом, за допомогою якого Україна має можливість та зобов'язана реалізувати на зовнішніх ринках свої потенційні порівняльні переваги в масштабності та ефективності виробництва продукції. Показниками цих переваг в аграрному виробництві є вартість, якість та ліквідність сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки.

Вкрай низькі темпи й обсяги розвитку експортно-імпортних операцій в АПК свідчать про недосконалість розв'язання проблем адаптації зовнішньоекономічної діяльності до умов світового ринку та норм і правил ГАТТ/СОТ, а також інтеграції.

Депресивність світової економіки зумовила зниження попиту на міжнародних ринках основної експортної продукції України, умови торгівлі додатково погіршилися внаслідок застосування протекціоністських заходів у країнах – торговельних партнерах. Внаслідок суттєвого скорочення у 2012 р. обсягів експорту з України товарів і послуг на 7,7% у реальному вимірі його внесок у формування ВВП набув від'ємних значень і становив 3,2 в.п. Частка України в світовому експорті всіх товарів оцінюється Світовою організацією торгівлі на рівні 0,34%, в імпорті – 0,39%.

За даними Державної служби статистики України, за підсумками 2012 р. Україна експортувала товарів на 68,8 млрд дол. США, що у вартісному вимірі на 0,6% (або на 415,6 млн дол. США) більше, ніж за 2011 р. Імпорт товарів за цей період становив 84,6 млрд дол. США, продемонструвавши зростання на 2,5% (на 2,0 млрд дол. США).

За підсумками 2012 р. країна отримала негативне сальдо зовнішньоторговельного балансу товарів у розмірі 15,8 млрд дол. США, що на 1,6 млрд дол. США більше аналогічного показника 2011 р.

Загалом зріс експорт сільськогосподарських товарів, високій динаміці сприяла відмова України від обмежень експорту зернових на тлі позитивної цінової кон'юнктури на аграрних ринках. Близько 20–24% українського експорту становлять продукти агропромислового комплексу України. Динаміку експорту-імпорту продукції агропромислового комплексу України представлено на рис. 1 [3].

Зовнішньоторговельний обіг продукції агропромислового комплексу України за 2012 р. склав 26,1 млрд дол. США, або 17,2% зовнішньоторговельного обігу України. При цьому, експорт продукції аграрного сектору за вказаний період становив 18,2 млрд дол. США, або 26,5% від загального експорту України; імпорт – 7,9 млрд дол. США, або 9,5% від загального імпорту України; позитивне сальдо склало 10,3 млрд дол. США [3].

Порівняно з минулим роком зовнішньоторговельний обіг сільськогосподарської продукції збільшився на 31,4% (на 6233,3 млн дол. США), експорт збільшився на 38,4% (на 5046,8 млн дол. США), імпорт – на 17,7% (на 1186,5 млн дол. США), сальдо збільшилось на 59,8% (на 3860,4 млн дол. США). Країни з найвищими показниками зовнішньоторговельного обігу з Україною за 2012 р. наведено в табл. 1.

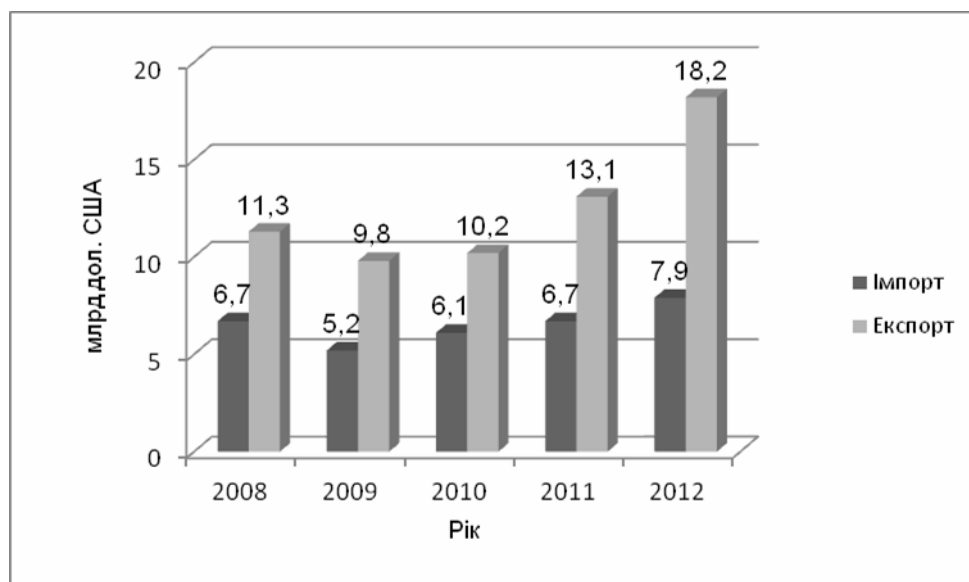

Рис. 1. Динаміка експорту-імпорту продукції агропромислового комплексу України у 2008–2012 рр.

Таблиця 1

Країни з найвищими показниками зовнішньоторговельного обігу з Україною за 2012 р. (млн дол. США)

№	Країни	Обіг	Сальдо	Частка в обігу %
1	Російська Федерація	2859,1	1324,5	11,0
2	Єгипет	2152,2	2008,6	8,3
3	Іспанія	1628,1	1147,8	6,3
4	Індія	1390,1	1107,2	5,3
5	Туреччина	1211,6	285,6	4,7
6	Польща	1135,8	212,0	4,4
7	Італія	1030,2	473,3	4,0
8	Німеччина	814,0	-518,4	3,1
9	Іран	792,1	707,8	3,0
10	Нідерланди	772,5	264,0	2,9
	Всього по вибраним країнам	13785,7	7012,5	52,88
	Всього	26069,3	10318,6	100

Найактивнішими партнерами України на світовому ринку аграрної продукції є країни ЄС, оборот торгівлі з якими досяг у 2012 р. 8,1 млрд дол. США, країни Азії – оборот становив 6,9 млрд дол. США, країни СНД (найвагоміша частка припадає на Російську Федерацію), оборот з якими досяг 5 млрд дол. США.

Тому, намагання України приєднатися до аграрного ринку ЄС і втриматися на ньому, який у 2012 р. є найбільшим серед усіх країн світу, потребує значних зусиль з боку органів

державної влади, причетних до експорту сільськогосподарської продукції, та виробників щодо піднесення конкурентоспроможності й привабливості українських товарів.

Вважаємо, що такі макроекономічні проблеми країни, як спад валового національного продукту, загострення дефіциту платіжного балансу і державного бюджету, суттєве зниження рівня життя населення, відділяють Україну від сучасного світового ринку.

Висновки. Тому особливо важливо в даний час, щоб усі процеси, які відбуваються на внутрішньому ринку, активно функціонували в режимі досить складного світового ринку за умови досконалого механізму адаптації експортно-імпортних операцій до зовнішнього економічного середовища.

Список використаних джерел

1. Губенко В.І. Механізм зростання конкурентоспроможності товарів АПК на світовому ринку / В.І. Губенко // *Агроінком*. – 2003. – № 1-2. – С. 60–68.
 2. Довбенко В.І. Чинники підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації / В.І. Довбенко // *Зовнішня торгівля: право та економіка*. – 2007. – № 4(33). – С. 15–21.
 3. Моніторинг зовнішньоторгівельного обігу продукції АПК за 2012 рік в цифрах, графіках, діаграмах / [І.М. Демчак, В.О. Завалевська, О.О. Митченко та ін.]. – К. : НДІ «Укragропромпродуктивність», 2013. – 168 с.
 4. Шнипко О. Експортно-імпортна політика в умовах глобалізації / О. Шнипко // *Фінанси України*. – 2002. – № 5. – С. 9–19.
 5. Шпичка В.П. Развитие АПК Украины и регионов в условиях трансформационных процессов : [монография] / В.П. Шпичка. – К. : Арістей, 2005. – 107 с.
-